

Natura 2000 gebied 131 – Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Hogere zandgronden
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL9803030
Beschermde natuurmonument:	-
Beheerder:	Natuurmonumenten, Brabants Landschap, particulieren
Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Haaren, Heusden, Loon op Zand, Tilburg, Waalwijk
Oppervlakte:	4.074 ha

Gebiedsbeschrijving

De Loonse en Drunense Duinen is een groot stuifzandgebied. In dit gebied zijn dikke pakketten dekzand afgezet. Deze dekzanden zijn in de loop der tijd begroeid geraakt met bos, maar door houtkap en overbeweiding kon het zand weer gaan stuiven en ontstonden de huidige Loonse en Drunense duinen. Het stuifzandgebied wordt omringd door uitgestrekte naald- en eikenbossen die aan de zuidkant aansluiten op de Brand, een beekdal met alluviale bossen, moeras en vennen. Enkele kilometers ten zuiden van het gebied liggen – geïsoleerd – de Leemkuilen. Dit gebied bevat vele gegraven plassen, omgeven door moerasbos.

Begrenzing

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen uitgebreid, mede gelet op de begrenzing van het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen. Hierbij is een balans gezocht tussen uitbreiding en verkleining van het gebied:

- Nieuwe natuur (36 ha) ten noorden van Giersbergen (ongeveer de helft verworven).
- Nieuwe en bestaande natuur (60 ha) aan de zuidzijde van het deelgebied De Brand.

Qua toekenning van natuurdoeltypen vormen beide uitbreidingen één geheel met reeds begrensde gebieden: Boslandschap van arme en lemige zandgronden, Boslandschap van bron en beek en Bloemrijk grasland. Deze doeltypen omvatten onder meer *H91E0_C vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) en het leefgebied van de H1166 kamsalamander.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen verkleind, mede gelet op de begrenzing van het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen. Dit betreft gronden die weinig betekenis toekomen voor de instandhouding van het Habitatrichtlijngebied en merendeels geen status hebben in het natuurgebiedsplan:

- Bebouwing en cultuurgronden (3,3 ha) ten noorden van Biezenmortel.

- Cultuurgronden (o.a. akkers en boomgaarden) en enkele bospercelen rond de Schoorstraat in Udenhout (53 ha).
- Bebouwing en cultuurgronden (25 ha) ten oosten van Loon op Zand.
- Cultuurgronden ten oosten Kaatsheuvel (6,0 ha).

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H4010	Vochtige heiden
H91E0	Vochtige alluviale bossen

Habitatrictlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1166	Kamsalamander
H1831	Drijvende waterweegbree

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H6410	Blauwgraslanden ¹
H9190	Oude eikenbossen ¹

Kernopgaven

- 5.07 **Vochtige alluviale bossen:** Herstel kwaliteit en vergroting areaal vochtige alluviale bossen (*essen-iepenbossen*) *H91E0_B en (*beekbegeleidende bossen*) *H91E0_C en behoud leefgebied zeggekorfslak H1016.
- 6.12 **Stuifzandlandschappen:** Vergroting areaal gevarieerde zandverstuivingen H2330 met overgangen naar droge heiden en open bossen: *Veluwe (57)*, *Loonse en Drunense duinen & Leemkuilen (131)*, *Drents-Friese Wold & Leggelderveld (27)*. Mede als leefgebied van de draaihals A233, tapuit A277, duinpieper A255 en nachtzwaluw A224.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen**H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista***

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype stuifzandheiden met struikhei komt voor binnen het stuifzandgebied en op enkele geïsoleerd gelegen heide terreintjes, temidden van de naaldbossen. Ten behoeve van duurzame instandhouding en verbetering van de kwaliteit voor de fauna wordt gestreefd naar een groter aaneengesloten oppervlakte.

H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Kwaliteitsverbetering van het habitatype zandverstuivingen is noodzakelijk in de soortensamenstelling: de overgangszone (met o.a. korstmossen en buntgras) tussen open zand enerzijds en heide en bos anderzijds ontbreekt vrijwel, waardoor veel karakteristieke en bedreigde soorten broedvogels en insecten onder druk staan of reeds zijn verdwenen. Voldoende wind is een belangrijk randvoorwaarde voor de realisering van gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden en bossen. Samen met de Veluwe en het Drents-Friese Wold & Leggelderveld is het gebied van groot belang voor het realiseren van het landelijk doel.

H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype zwakgebufferde vennen komt voor in de Brand en in de Leemkuilen. Uit de vennen van de Brand is de medicinale bloedzuiger bekend. In de Leemkuilen is het habitatype goed ontwikkeld aanwezig, met onder meer gesteeld glaskroos.

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).

Toelichting Vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) komt actueel in vochtige slenken slechts voor over zeer geringe oppervlakten en met een matige kwaliteit. Verbetering van kwaliteit of uitbreiding van oppervlakte is binnen het gebied niet mogelijk.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype blauwgraslanden komt in gedegradeerde vorm voor in de Brand. Er bestaan plannen om het type hier te herstellen.

H9190 Oude zuurinnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype oude eikenbossen komt voor in de vorm van kleine eikenbosjes in het stuifzandgebied.

H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C).

Toelichting Het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) komt voor in de Brand in de vorm van Elzenbroekbossen. De kwaliteit kan verbeterd worden en de oppervlakte sterk worden uitgebreid waarmee het gebied in de toekomst een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype kan gaan leveren.

Soorten**H1166 Kamsalamander**

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De bossen en stuifzanden van de Loonse en Drunense Duinen zijn ongeschikt voor de kamsalamander. De soort komt voor in De Brand en in de Leemkuilen. Dit gebied levert als leefgebied van de kamsalamander de grootste bijdrage binnen het Natura 2000 netwerk. In De Brand is de populatie redelijk omvangrijk met enkele tientallen voortplantingswateren die min of meer geregeld gebruikt worden. In de Leemkuilen zit een kleine populatie in de zuidwest hoek. In de directe omgeving komen nog twee kamsalamanderpopulaties voor, namelijk bij de Overlaat tussen Waalwijk en Drunen en op het landgoed Huis ter Heide. De verbinding van de populatie in De Brand met die op landgoed Huis ter Heide en met die in de Leemkuilen is belangrijk. Binnen het gebied zijn goede mogelijkheden voor uitbreiding van het leefgebied (o.a. in het Hengstven). Verbetering kwaliteit leefgebied omvat tevens verbetering verbinding populaties onderling en met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000 gebied.

H1831 Drijvende waterweegbree

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting Het voorkomen van drijvende waterweegbree in De Leemkuilen betreft mogelijk een duurzame populatie.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	--	+	>	>
H2330 Zandverstuivingen	--	+	>	>
H3130 Zwakgebufferde vennen	-	+	=	=
H4010_A Vochtige heiden (<i>hogere zandgronden</i>)	-	-	=	=
H6410 Blauwgraslanden	--	-	>	>
H9190 Oude eikenbossen	-	+	=	=
H91E0_C Vochtige alluviale bossen (<i>beekbegeleidende bossen</i>)	-	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1166 Kamsalamander	-	+	>	>
H1831 Drijvende waterweegbree	-	-	=	=

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitattypen thans voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied.